

Katowice 12.07.2019

Dr hab. Anna Kmita

Wzornictwo, Wydział Projektowy, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach.

Recenzja pracy doktorskiej przedstawionej przez Pana Bożydara Tobiasza, zatytułowanej „Projekt stanowiska badawczo – dydaktycznego, umożliwiającego analizę wpływu światła na percepcję barwy”, sporządzona w związku z przewodem doktorskim wszczętym na Wydziale Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie w dniu 10 marca 2017r.

Wykaz otrzymanych dokumentów

- portfolio liczące 309 stron, zawierające curriculum vitae, wykaz opracowanych projektów oraz dorobek dydaktyczny,
- dysertacja doktorska licząca 196 stron, zawierająca część teoretyczną i projektową.

Życiorys kandydata

Pan Bożydar Tobiasz ukończył w 2004 roku studia na Wydziale Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, realizując dyplom „Rekreacyjno-sportowy rower wodny” w Katedrze Metodyki Projektowania. Jest zatrudniony od trzynastu lat na macierzystej uczelni, na stanowisku asystenta w Katedrze Przestrzeni i Barwy, oraz od sześciu – na stanowisku wykładowcy w PWSZ w Tarnowie.

Ocena portfolio

Portfolio przedstawione do oceny zawiera rzetelnie opisane i logicznie pogrupowane osiągnięcia projektowe kandydata. W większości wypadków nie budzi wątpliwości wkład i zakres opracowania, prace tworzą działy: produktu, grafiki użytkowej, wystawiennictwa i przestrzeni publicznej.

Pierwsza, istotna kwestia w ocenie dorobku Pana Bożydara to proporcja prezentowanych realizacji w poszczególnych grupach: projektów wdrożonych, konkursowych oraz koncepcyjnych. Tych ostatnich znajdziemy w portfolio zdecydowanie najwięcej. Nie byłby to zarzut, gdyby nie to, że projekty prezentowane jako wizualizacje – są najsłabszym elementem zestawienia, nie są pogłębione o żadne studium funkcjonalne, ergonomiczne, nie tłumaczą swojej formy, nie odnoszą się do realnie zauważonego problemu. Jeżeli dobrze rozumiem określenie „studium własne” Pan Bożydar wykonał - przykładowo - wizualizacje sześciu obiektów, nazwanych w pracy „projektami pieców opalanych drewnem” (str 34 portfolio), jednak od określenia „projekt” dzieli je kilka zasadniczych, nie zaprezentowanych w portfolio etapów projektowych, takich jak: założenia, prezentacja i weryfikacja prototypów, ocena studium formy, dokumentacja techniczna, dokumentacja i ocena procesu użytkowego (montaż, przygotowanie posiłków, czyszczenie), brakuje informacji o technologii wykonania czy współpracy z konkretnym producentem. Niezrozumiała jest też konwencja przedstawiania wizualizowanych obiektów, przykładowo: z dzieckiem na deskorolce, w widoku z góry, czy kawałkami drewna, które w zaprezentowanej skali – nie zmieściłyby się w piecu... Obiekty tak ukazane, uniemożliwiają obiektywne spojrzenie na nie, na podstawie szkiców i renderów nie jest możliwe zapoznanie się i rzetelna, merytoryczna ocena pracy. Koncepcje te powinny zostać pokazane w inny sposób, wizualizacje należy uzupełnić o co najmniej orientacyjne wymiary, a sugerowane sylwetki ludzkie (na przykład w określonej skali centylowej) powinny być zestawione z przedmiotami - piecami i opisane w kontekście procesu użytkowego.

Podobne nieścisłości i braki prezentacyjne cechują opracowanie doktorskie z 2016 roku, negatywnie zaopiniowane przez Radę Wydziału i recenzentów w niniejszym przewodzie.

Wśród prac konkursowych autor wskazuje przykładowo Statuetkę Przyjaciela Transportu Drogowego, oraz kilka logotypów – nie informuje jednak o statucie tych projektów (nagrody, sukcesy komercyjne itp).

Wdrożone projekty Pana Bożydara podzieliłabym na dwie grupy: nieliczne realizacje indywidualne (ogrodzenia, werandy, bary plażowe) oraz bardzo liczne - wykonywane w ramach etatowej współpracy z firmami takimi jak Ikea, czy Kinnarps, gdzie zadaniem autora było wykonywanie aranżacji przestrzeni publicznych z wykorzystaniem mebli producenta. W obu tych grupach trudno określić stopień złożoności zadań projektowych, które zostały zrealizowane, nie do końca też czytelne są zainteresowania czy kompetencje projektanta które wnosił w zakres prac.

Wyróżniające się pozytywnie opracowania z zakresu produktu, to projekty dla firmy Lynka oraz wszelkiego rodzaju studia materiałowe, np. paleta barwna betonów akumulacyjnych, jak też koncepcje i wizualizacje obuwia roboczego powstałe przy współpracy z firmą Materialise i Centrum Badawczo – Rozwojowym KGHM.

Kolejną, bardzo obszerną grupą prac – jest grafika użytkowa. Jako przykład udanej całościowej realizacji można przywołać kampanię reklamową dla firmy Reporter z 2006 roku czy plakaty „Sadata Ichinose” powstałe w 2002 roku dla Muzeum „Manggha”. Prezentowane projekty graficzne są wyjątkowo trudne w ocenie... Ze względu na dość odległą perspektywę, w której powstawały, inne realia stylistyczne i rynkowe, niektóre z nich nie wytrzymały próby czasu, nie są wystarczająco dobrze udokumentowane (jakość / rozdzielczość prezentowanych wydruków jest niedostateczna). Przy takiej ilości prac można było pokusić się o selekcję tych poprawnych, bardziej reprezentatywnych, ciekawszych...

Reasumując – dorobek projektowy Pana Bożydara jest bardzo obszerny, tym bardziej więc należałoby postawić pytanie – czy pokazywanie absolutnie całej swojej twórczości, bez korekty ilościowej i jakościowej prac – działa na korzyść czy niekorzyść kandydata...

Ocena pracy dydaktycznej

Pan Bożydar Tobiasz prowadził zajęcia dydaktyczne z projektowania 3D, modelowania i wizualizacji, oraz współprowadzi zajęcia w Katedrze Przestrzeni i Barwy. W swoim portfolio poświęca bardzo dużo miejsca prezentacji dyplomów i prac semestralnych, w których tworzeniu współuczestniczył. Dorobek ten obejmuje 100 stron (str. 210-310). Prace które przedstawia są ciekawe, inspirujące, zróżnicowane, prezentują w jak najlepszym świetle dorobek dydaktyczny Pana Bożydara i jego potencjał jako pedagoga. Do najbardziej interesujących realizacji studenckich można zaliczyć projekty personalizacji obuwia, tekstyliów użytkowych, realizacje z zakresu kolorystyki przestrzeni publicznych i elewacji budynków, elementy kolorystyki i wykończenia powierzchni elementów prefabrykowanych. Opis pracy dydaktycznej uzupełnia aktywność organizacyjna, kuratorska wraz z projektami wystaw prezentujących osiągnięcia studentów i absolwentów wydziału.

Ocena pracy naukowo – badawczej

Praca naukowo – badawcza kandydata do uzyskania stopnia doktora ogranicza się głównie do realizacji działalności statutowej w obszarze macierzystej uczelni w latach 2006 - 2010. Z przedstawionej dokumentacji – nie wynika, aby badania te były zakończone jakimikolwiek publikacjami. Autor ma na koncie dwie publikacje artykułów, wydane nakładem PWSZ w Tarnowie, oraz jedno wystąpienie na konferencji Colour – Culture – Science. W tym miejscu należałoby poczynić uwagę, że nie jest to dorobek naukowy który powinien charakteryzować osobę z kilkunastoletnim stażem dydaktyczno – naukowym, a zatem kwestia ta powinna się stać szczególnie istotna dla Pana Bożydara w trakcie dalszego rozwoju zawodowego.

Ocena rozprawy doktorskiej

Dysertacja Pana Bożydara Tobiasza jest podzielona na dwie zasadnicze części: teoretyczną i dokumentującą projekt. Na część teoretyczną pracy składają się wyselekcjonowane i opatrzone krótkimi komentarzami autora zagadnienia z zakresu teorii koloru, takie jak podstawowe pojęcia, zestawienie różnych technologii światła, ze wskazaniem najważniejszych cech użytkowych, wad i zalet, oraz potencjalnych obszarów wykorzystania. Teksty przytoczonych definicji przeplatane są udanymi, interesującymi schematami / infografikami wektorowymi na szarym tle, ilustrującymi omawiane zagadnienia.

Pewnego rodzaju „przejściem” pomiędzy teorią a praktyką – jest rozdział „źródła światła zastosowane przy budowie stanowiska”. Pan Bożydar wykonał pomiary i analizę wybranych źródeł światła, kierując się założeniem, że przedstawione wartości, obrazując wpływ światła na percepcję barwy – pomogą przewidzieć projektantowi zachowanie barwy i wyeliminować – cytuję: „wizualne niespodzianki” z tym związane. Poświęcając rozdział na prezentację parametrów oświetlenia – autor dołożył wszelkich starań aby była ona kompleksowa i obiektywna. Zabrakło natomiast jakiegokolwiek podsumowania screenów tych skomplikowanych danych. Bez słów komentarza, mogą być one nawet dla zaangażowanych i zainteresowanych użytkowników – trudne do odczytania i interpretacji.

W wyniku analizy stanu istniejącego w zakresie podobnych, istniejących rozwiązań rynkowych, takich jak kabiny firmy Pantone, autor podjął próbę stworzenia założeń projektowych dotyczących projektowanego stanowiska. Ideą fix pracy stała się możliwość personalizacji warunków oświetleniowych pod kątem potrzeb użytkownika (nieдоступna w gotowych kabinach) oraz zminimalizowanie dostępu światła zewnętrznego, zaburzającego warunki obserwacji.

Cytat ze strony 126 pracy mówi że projektowana kabina ma być „elementem profesjonalnej komunikacji kolorem” oraz narzędziem dydaktycznym wspierającym proces projektowania kolorystyki. Dlatego jako potencjalnych użytkowników projektowanego stanowiska autor wskazał głównie studentów i projektantów kolorystyki, sugerując jednocześnie rozszerzenie grupy odbiorców o producentów farb, materiałów wykończeniowych itp. Tu od razu należałoby nadmienić, że tak określona grupa docelowa wymaga zróżnicowanego podejścia do tej części projektowej która dotyczy obsługi, czyli montażu i samego użytkowania interfejsu powstałej kabiny. O ile można zgodzić się, że osoby uczestniczące w procesie dydaktycznym czy też różnego rodzaju pokazach / prelekcjach – nie będą samodzielnymi operatorami takiego stanowiska, o tyle profesjonalni projektanci i producenci – jak najbardziej. Wspominam o tym już teraz, gdyż wydaje mi się, że w tym miejscu autor powinien założyć powstanie instrukcji obsługi urządzenia. Ponieważ, póki co, takowej nie ma, każdy zainteresowany działaniem tego obiektu, włączając piszącą te słowa, spotyka się z brakiem informacji jak obsługiwać narzędzie „profesjonalnej komunikacji kolorem”... Na próżno w pracy pisemnej, na fotografiach czy wizualizacjach szukać opisu panelu sterowania (str 157 – wizualizacja – brak opisu, str 171 – zdjęcia prototypu – inny panel sterowania – brak opisu), jedynie w tekście – wspomniana jest możliwość włączenia / wyłączenia oraz regulowania natężenia światła... Nie jestem również przekonana czy bez instrukcji każdy przyszły użytkownik poradziłby sobie z samodzielnym montażem kabiny.

Sama mobilność stanowiska badawczego, którą autor wskazuje jako jedno z najważniejszych założeń projektowych jest zrealizowana bardzo dobrze. W procesie projektowym powstały warianty obudowy, w których znaleziono kompromis pomiędzy warunkami obserwacji, wielkością i stopniem złożenia konstrukcji, komfortem pracy przy zmianie obiektów wewnątrz kabiny, zmiany oświetlenia czy zastosowania dodatkowych elementów, takich jak stolik. Dobór materiałów do wykonania prototypu oraz łączników konstrukcji jest prawidłowy.

Pan Bożydar osiągnął zamierzony efekt mobilności urządzenia i dostosowania go do indywidualnych potrzeb odbiorcy. Warto wspomnieć, że sama forma obudowy, oprócz wymogów dotyczących składania czy transportu – wypełnia bardzo ważny postulat ograniczenia efektu metameryzmu i niekontrolowanych odbić światła, dzięki regularnemu, owalnemu kształtowi powłoki zewnętrznej. Pewnym problemem może być oddalenie osoby obserwatora od oglądanego obiektu, jednak

jest to nieuniknionym kosztem „zamknięcia” całości powłoki, co postrzegam jako decyzję słuszną, podyktowaną chęcią stworzenia niezakłóconych warunków obserwacji zmian barwy światła.

Jest jeszcze jeden aspekt dotyczący kwestii budowy kabiny, który być może powinien być ponownie rozważony, a mianowicie usytuowanie kół pokręta sterującego obrotem lampy oraz obrotem części środkowej podłogi. Wszelkie zawarte w pracy doktorskiej rozważania na temat ergonomii i dostosowania formy obudowy do wysokości obserwatora są cenne, ale pod koniec dokumentacji projektowej – dowiadujemy się, że aby przesunąć pokręta pasa transmisyjnego i tak musimy się wspiąć na wysokość dwóch metrów, a aby obrócić podłogę w kabinie – schylić się do samej ziemi...

Mimo opisanych wątpliwości – mam przekonanie że wykonany projekt, choć daleko mu do produktu który mógłby być produkowany seryjnie, sprawdzi się jako stanowisko edukacyjno – badawcze, a do takiego zastosowania był opracowywany.

Kończący pracę rozdział zatytułowany „badania w kabinie” miał być w założeniu skryptem edukacyjnym oraz zapisem przykładowego eksperymentu badawczego możliwego do wykonania w zaprojektowanym obiekcie. Bardzo szkoda, że część ta, w przeciwieństwie do rozbudowanych specyfikacji oświetlenia, została potraktowana zbyt skrótowo. Słowo „badanie” sugeruje postawienie jakiejś tezy, opisanie warunków, w których badanie jest przeprowadzone (czym dokumentowano obraz?, z jakiego materiału wykonane są próbki podłoża?, z czego wynika kształt próbek?, jak dobrano kolor próbek?), w przedstawionych na czterech stronach fotografiach nie znajdziemy odpowiedzi na te pytania, nie znajdziemy również żadnego podsumowania eksperymentu czy wniosków z niego wyciągniętych. Dobrze, że Pan Bożydar w części zamykającej pracę wskazuje potencjalne możliwości wykorzystania stanowiska badawczego, co daje nadzieję, że praca ta będzie przez niego kontynuowana. Aby wydobyć wszystkie atuty opracowanego stanowiska – należy zaprojektować prawidłowy sposób przeprowadzenia, dokumentowania i notacji wyników proponowanych eksperymentów.

Na koniec uwagi dotyczące technicznej części pracy doktorskiej. Na stronach 141 i 142, autor umieszcza scenariusz użytkowy dla obu wersji kabin. Niestety nie udało mi się znaleźć żadnej różnicy w obu scenariuszach, być może omyłkowo został tam wklejony ten sam tekst... Na stronie 179 dotyczącej badań przeprowadzonych w zaprojektowanej kabinie – naliczyłam 3 „literówki” w 13 liniijkach tekstu. Takie niedoskonałości, podobnie jak niektóre oczywiste błędy typograficzne (wiszące spójniki) nie powinny zdarzać się w opracowaniu doktorskim.

Konkluzja

Stwierdzam, że praca doktorska Pana Bożydara Tobiasza, zatytułowana „Projekt stanowiska badawczo – dydaktycznego, umożliwiającego analizę wpływu światła na percepcję barwy” jest autorskim i interesującym projektem z zakresu wzornictwa przemysłowego i jako taki odpowiada wymaganiom określonym w art. 13, ustawy z dnia 14 03 2003 roku (wraz z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Dorobek zawodowy, osiągnięcia dydaktyczne oraz przedstawiona praca doktorska predysponują ich autora do otrzymania stopnia naukowego o który się ubiega.

Tym samym, składam wniosek do Rady Wydziału Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie, o przyjęcie rozprawy doktorskiej i dopuszczenie jej do publicznej obrony oraz popieram wniosek o nadanie Panu Bożydarowi Tobiaszowi stopnia doktora sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Anna Kmita

